

Vieremän kunnan kuntastrategia 2026 – 2029

Vieremän kunnanvaltuusto
15.12.2025 § 80

Johdanto

Kuntastrategiassa esitetään Vieremän kunnan tavoitteet strategiakaudelle 2026-2029. Kunnan toimintaa ohjaavat yhteiset arvot; yhteisöllisyys, luotettavuus, yhteistyökyky ja yrittäjäystävällisyys. Kuntastrategian tavoitteet tarkennetaan vuosittain arvioitaviksi toimenpiteiksi kunnan talousarviossa.

Vieremän kunnan vahvuuksia ovat metalli- ja teknologiateollisuus, vahva maatalous, kattavat peruspalvelut ja työpaikkaomavaraisuus. Haasteena on asunto- ja palvelutarjonta sekä työvoiman riittävyys kehittyvän elinkeinoelämän tarpeisiin.

Vieremä profiloituu metalli- ja teknologiateollisuuden ja maatalouden vireänä keskittymänä. Uusia työpaikkoja voidaan luoda vain tukemalla ja kehittämällä elinkeinoelämää, mikä mahdollistaa palveluiden ylläpidon ja kehittämisen. Kunnan houkuttelevuuden kannalta keskeistä on hyvät lähipalvelut, markkinointiyhteistyö yritysten kanssa, hyvät harrastusmahdollisuudet sekä riittävä asuntotarjonta.

On tärkeää, että kuntalaiset kokevat olonsa Vieremällä turvallisiksi ja viihtyisiksi. Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisvastuun siirryttyä maakunnalliselle toimijalle, on kunnan panostettava erityisesti ennaltaehkäisevään työhön. Tämä edellyttää muun muassa ihmisen elinkaaren kattavien liikunta-, nuoriso-, kirjasto- ja kulttuuripalveluiden turvaamista. Varhaiskasvatuksen sekä perus- ja lukio-opetuksen on oltava edelleen laadukasta ja ajanmukaista.

Vieremän kunta tuottaa työllisyyspalvelut osana Ylä-Savon työllisyysaluetta. Tavoitteena on, että yrityksiä ja henkilöasiakkaita palvellaan sujuvasti ja yksilöllisesti kohdaten. Yhteistyötä kunnan, yritysten ja oppilaitosten välillä lisätään. Vapaa sivistystyö tarjoaa kuntalaisille mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen.

Arvot

Yhteisöllisyys

Vieremällä ketään ei jätetä yksin ja jokainen kuntalainen on yhtä arvokas. Vieremä pyrkii siihen, että jokaisella kuntalaisella on harrastus ja kaveri. Kaikkia kuntalaisia kohdellaan yhdenvertaisesti.

Kuntalaisia kuullaan ja heidän näkökantansa huomioidaan päätöksenteossa. Kuntalaisia kannustetaan osallistumaan oman elinympäristönsä kehittämiseen ja yhteisöllisyyden lisäämiseen. Osallistuvaa budjetointia hyödynnetään kuntalaisten osallistamisen työkaluna.

Kunta järjestää toimintaa ja tapahtumia, joihin osallistuminen on esteetöntä, edullista ja helppoa.

Luotettavuus

Vieremän kunta on toiminnassaan tasapuolinen ja oikeudenmukainen.

Päätöksenteko on perusteltua ja johdonmukaista ja siitä viestitään avoimesti. Kunnan toiminnassa noudatetaan hyvää hallintotapaa sekä edistetään tasapuolisuuden, oikeudenmukaisuuden sekä tasa-arvon toteutumista.

Maankäyttö ja kaavoitus sekä kunnan palvelujen hinnoittelu on pitkäjänteistä ja ennakoitavaa.

Yhteistyökyky ja yrittäjäystävällisyys

Vieremä on luotettava kumppani ja haluttu yhteistyötaho. Ylä-Savon seutukunta on Vieremälle tärkeä yhteistyöalue. Vieremän kunnan tärkeimmät koulutuskumppanit ovat Ylä-Savon ammattiopisto, Savonia ammattikorkeakoulu ja Itä-Suomen yliopisto.

Kunta luo edellytyksiä yritystoiminnan menestymiseen ja kehittymiseen Vieremällä. Vieremä profiloituu erityisesti metalli- ja teknologiateollisuuden ja maatalouden keskittymänä. Vieremällä on tilaa ja mahdollisuuksia niin pienille kuin suurillekin yrityksille. Palveluyritysten kanssa tehtävää yritys yhteistyötä ylläpidetään ja parannetaan yhteisen palvelu- ja markkinointiryhmän kautta.

Kunnan biokaasuhankkeen avulla luodaan edellytyksiä maatalouden energiaomavaraisuuden, ympäristöystävällisyyden, tuottavuuden lisäämiselle ja yritysten vastuullisuustyön kehittymiselle.

Päätöksenteossa arvioidaan yritysvaikutukset ja huomioidaan yrittäjien tarpeet. Kunnan konserniyhtiöiden toiminnalla ei aiheuteta tarpeetonta kilpailua paikalliselle yritystoiminnalle.

Pohjois-Savon hyvinvointialue on keskeinen yhteistyökumppani kuntalaisten sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuuden turvaamisessa.

Visio ja tavoitteet

Vieremä on Pohjois-Savon maakunnan metalli- ja teknologiateollisuuden keskus, jossa on erinomaiset mahdollisuudet hyvinvointiin, asumiseen ja yrittämiseen ja mielekkääseen vapaa-aikaan.

Vieremä on maatalouden ja siihen liittyvän biotalouden innovatiivinen edelläkävijä.

Vieremä on aktiivinen toimija ja vaikuttaja Ylä-Savon seutukunnassa ja Pohjois-Savon maakunnassa.

Vahva elinkeinoelämä

1. Metalli- ja teknologiateollisuuden yritysten toiminnan laajentuminen on kunnan tärkein elinkeinoelämän tavoite. Olemassa olevien sekä syntyvien yritysten toimintamahdollisuuksia tuetaan siten, että yrittämisen edellytykset ovat hyvät Vieremällä.
2. Maatalouselinkeinon tunnettavuuteen, ympäristöystävällisyyteen, tuottavuuden parantamiseen, toimintaedellytysten tukemiseen, biotalouden kehittymiseen ja alan koulutuksen turvaamiseen Ylä-Savossa panostetaan. Maatalouden toimintaedellytyksiin häiriötilanteissa panostetaan yhdessä tilojen kanssa.
3. Palveluyritykset ovat tärkeä osa kunnan elinkeinorakennetta. Niin julkisten kuin yksityistenkin lähipalveluiden toimivuus ja saatavuus varmistetaan. Palveluyritysten kanssa tehtävää yritys yhteistyötä ja markkinointia kehitetään.
4. Juna- ja maantieyhteyksien seudullinen kehittäminen ja oman tieverkon kunnon ja kattavuuden turvaaminen on välttämätöntä kilpailukykyisen toimintaympäristön turvaamiseksi.
5. Työvoiman saatavuuteen ja osaamisen kehittämiseen panostetaan yhdessä yritysten, oppilaitosten ja Ylä-Savon kuntien kanssa. Vieremä on aktiivinen toimija Ylä-Savon yhteisessä YHESSÄ-verkostossa.

Hyvinvoiva kunta

1. Vieremän taajaman ja kylien yleisilme on siisti ja viihtyisä.

2. Kunnasta löytyy tontteja ja hyväkuntoisia asuntoja eri elämänvaiheissa oleville ihmisille. Riittävä työvoiman saatavuus ja pysyvyys Vieremällä vaatii panostusta asuntotuotantoon ja nykyisten asuntojen ennakoivaa ylläpitoa. Rantatonttien saatavuuteen ja tarjontaan panostetaan.
3. Kunnassa mahdollistetaan erilaiset asumisen muodot ja etistään ratkaisuja perinteisen rivitalo- ja omakotitaloasumisen välille.
4. Yritysten kanssa tehdään rekrytointiyhteistyötä, johon yhdistyy myös kunnan markkinointi.
5. Varhaiskasvatus sekä esi-, perus- ja lukio-opetus pidetään korkeatasoisena ja nykyaikaisena.
6. Vieremä tukee paikallisia tapahtumia niin keskustassa kuin maaseudulla ja hyödyntää niitä markkinoinnissaan.

Hyvinvoiva kuntalainen

1. Päivittäisen elämisen palvelut ovat korkeatasoisia ja kätevästi kaikkien saavutettavissa.
2. Liikuntapaikat ovat ajanmukaisia ja hyvässä kunnossa.
3. Luontoon pääsemistä ja siellä tapahtuvaa turvallista liikkumista edistetään.
4. Vieremän kunnan ilmasto-ohjelmassa esitetään kunnan ilmastotavoitteet ja niiden mittaaminen selkeästi. Ilmasto-ohjelmalla mahdollistetaan ilmastotavoitteiden ja elinkeinoelämän tarpeiden kestävä yhteensovittaminen.
5. Kulttuuripalvelut ovat asukaslähtöisiä, monipuolisia ja kaikkien saatavilla.
6. Kuntalaisilla on mielekästä tekemistä ja mahdollisuus kokoontua turvallisessa ympäristössä vapaa-aikanaan. Kirjasto palvelee kaikkia kuntalaisia tietotarpeissa, edistää lukemista ja monilukutaitoa.
7. Uudet kuntalaiset otetaan ystävällisesti vastaan ja heidän kotoutumisestaan huolehditaan tarpeen mukaan yhdessä yritysten, oppilaitosten, yhdistysten ja seutukunnallisen maahanmuuttopalvelun kanssa.

Ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö

1. Vieremän kuntakonsernin tärkein voimavara on ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö. Henkilöstön hyvinvointia ja työssä jaksamista seurataan. Henkilöstöjohtamisen toiminta-ajatus on: *Tyytyväinen työntekijä on tehokkain.*
2. Henkilöstön kehittymistä ja viihtymistä tuetaan asettamalla yhdessä realistisia tavoitteita ja luomalla edellytykset tavoitteisiin pääsemiseksi. Osaaminen varmistetaan henkilöstön täsmäkoulutuksella.
3. Vieremän kunnassa saa tuoda esille omat mielipiteensä ja yhteisiin sovittuihin tavoitteisiin pitää sitoutua tinkimättömästi.
4. Rekrytoinnissa kiinnitetään huomiota ihmissuhde- ja työyhteisötaitoihin muun osaamisen rinnalla. Rekrytointeja tarkastellaan pitkäjänteisinä investointeina tulevaisuuteen. Vieremän kunnassa palkkaus ja työskentelyolosuhteet ovat kilpailukykyisiä.

5. Vaaleilla valittujen kuntapäättäjien työtä arvostetaan ja myös nuoria pyritään saamaan kuntapäätöksentekoon mukaan.

Tasapainoinen kuntatalous

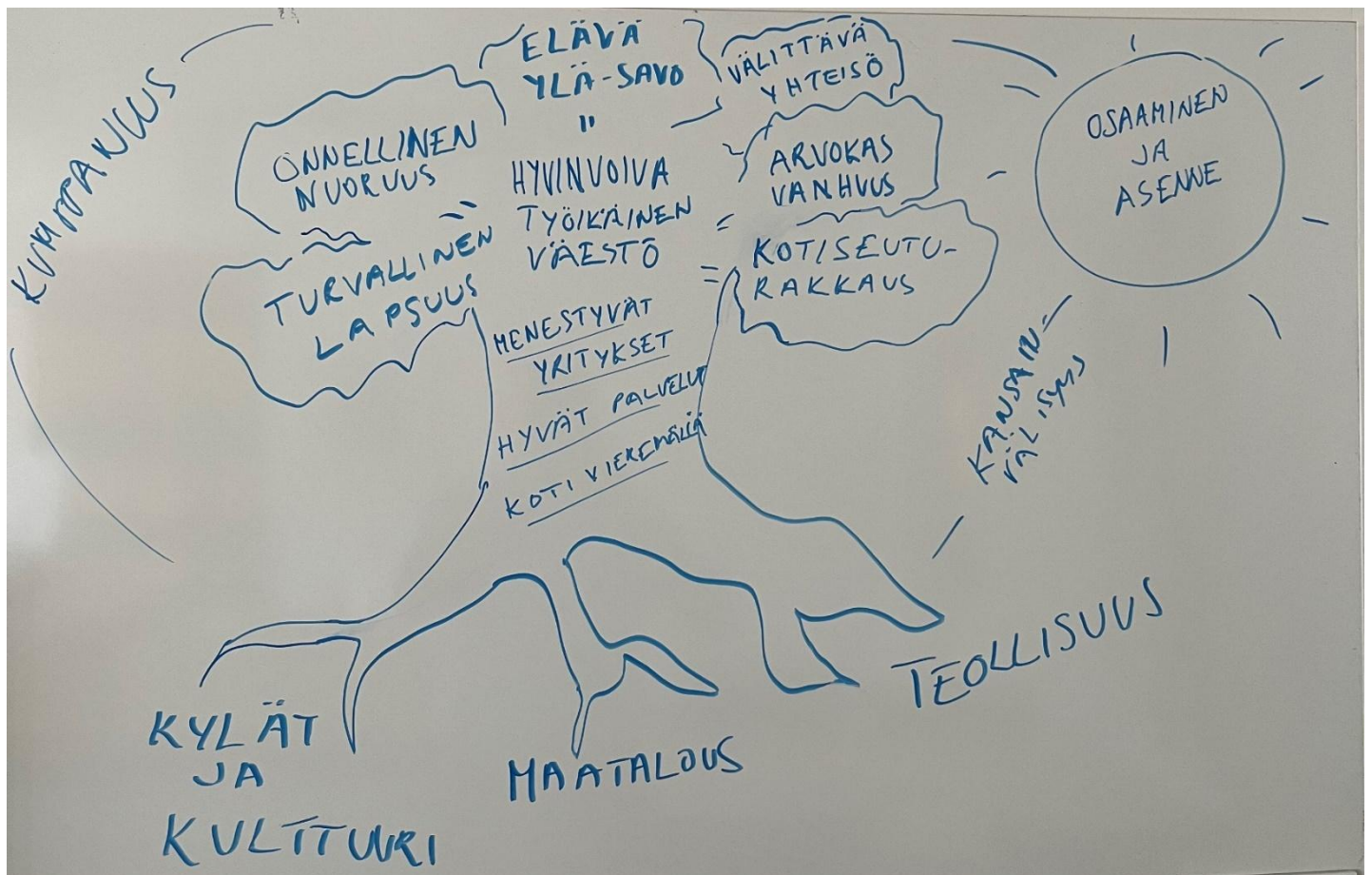
1. Kunnan investoinnit ovat tarkoituksenmukaisia ja talous pidetään tasapainossa.

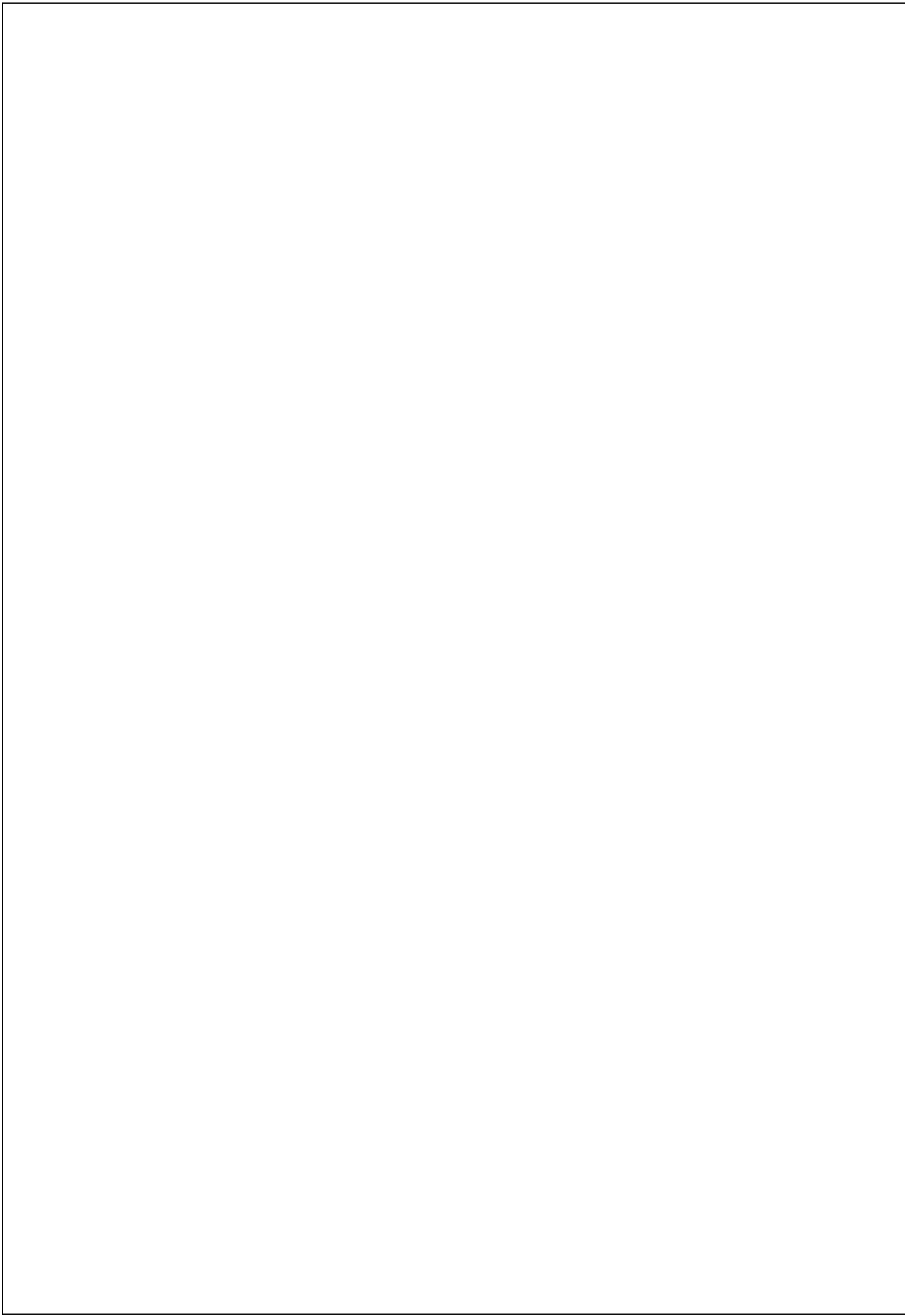
Kuntastrategian toteuttaminen

Kuntastrategia on valtuuston lakisääteinen ohjausväline. Kuntastrategian tärkeimpiä toteuttamisvälineitä ovat talousarvio, taloussuunnitelma, luottamusmieselinten toiminta, viranhaltioden päivittäinen toiminta, konserniohjaus ja kunnan viestintä. Kunnan omistajapolitiikka määrittää kunnan konserniohjeessa.

Kuntastrategian päätavoitteet tarkennetaan vuosittain arvioitaviksi toimenpiteiksi kunnan talousarvioon. Kuntastrategia toimii myös lähtökohtana laajan hyvinvointikertomuksen valmistelutyölle. Laajassa hyvinvointikertomuksessa määritellään tarkemmin kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi tehtävät toimenpiteet, mittarit ja resurssit. Vieremän kunnan ilmastotavoitteet ja -toimenpiteet kuvataan kunnan ilmastosuunnitelmassa.

Strategian toteutumista seurataan tilinpäätöskäsittelyn yhteydessä. Valtuusto päivittää strategian valtuustokausien alussa ja sitä tarkistetaan tilinpäätöksen yhteydessä. Mittareiden osalta pyritään merkittävien kokonaisuuksien arviointiin ja vältetään kokonaisuuden kannalta tarkoituksettomien numeeristen mittareiden käyttöä. Tuloksia arvioidaan pääsääntöisesti laadullisesti ja arviointia tuetaan numeerisin vertailuin.

Vieremän kunnan toimintaympäristö ja kuntastrategian laatimisprosessi

Suomi on osana Euroopan unionia osa globaalia markkinataloutta. Talouden suhdanteiden vaihtelut näkyvät nopeasti Suomen sisämarkkinoilla ja taloudellisessa tilanteessa. Euroopan taloustilanne on viime vuosina ollut vaikeasti ennakoitavissa. Tilanteeseen ovat vaikuttaneet erityisesti muutokset turvallisuus- ja terveystilanteessa, energian hinnassa sekä useiden EU-maiden ja lähialueen valtioiden taloudelliset vaikeudet. Organisaatioilta vaaditaan kykyä sopeutua nopeasti muuttuviin tilanteisiin ja uudistua muutosten edellyttämällä tavalla.

Vieremä kuuluu Ylä-Savon seutukuntaan ja Pohjois-Savon maakuntaan. Vieremä on maaseutukunta, jossa on aktiivisesti toimivaa teknologia- ja metalliteollisuutta ja nykyaikaista maataloutta. Vieremän pohjoisosat ovat suurelta osin havupuuvoittoista erämaa-aluetta eteläosien ollessa suurilta osin maatalouselinkeinon piirissä. Vieremän elinkeinoelämää ei voi tarkastella vain kunnan rajoihin rajoittuvasti. Vieremäläiset elinkeinoelämän toimijat ovat verkottuneet laajasti niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Tämä on otettava huomioon kaikessa kunnan toiminnassa. Vieremän kunnassa on kokonsa nähden paljon pienyrittäjyyttä. Taajamassa on kauppaliikkeitä ja palveluja, jotka monesta vastaavan kokoluokan kunnasta puuttuvat. Vieremäläisiä on rohkaistava käyttämään omia palveluita.

Ylä-Savon alueen heikkoutena on väestön ikääntyminen ja muutto muualle Suomeen. Vieremän osalta väestön vähentyminen on viime vuosina tasaantunut hyvän työllisyystilanteen johdosta. Vahva elinkeinorakenne, uudet työmuodot, erityisesti etätyö ja työaikajoustot, tarjoavat Vieremälle mahdollisuuksia positiiviseen väestökehitykseen. Vieremä tarjoaa mahdollisuuden työskennellä ja elää turvallisessa, puhtaassa ja viihtyisässä maaseutuympäristössä.

Strategiakauden keskeiset vaikutustekijät kunnan toimintaan ovat Venäjän hyökkäyssodan pitkäaikaiset yhteiskunnalliset sosioekonomiset vaikutukset, yhteistyön onnistuminen Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa, kansallisen ja kansainvälisen ilmastopolitiikan vaikutus elinkeinojen harjoittamiseen sekä energiapolitiikkaan, osaavan työvoiman saatavuus eri toimialojen tehtäviin sekä mahdolliset nopeat vaihtelut kansallisessa ja kansainvälisessä taloustilanteessa.

Logistiikan toimivuuden kannalta keskeisessä osassa ovat rautatie- ja valtatieyhteydet. Toimivat kuljetukset satamiin ja muihin logistiikan solmukohtiin ovat teollisuuden elinehto. Vieremän on pystyttävä osaltaan turvaamaan logistiikan toimintaedellytykset myös jatkossa. Koko kunnan kattavan tieverkoston ylläpito on maatalouden ja yritystoiminnan kannalta tärkeää. Hyvä tieverkko mahdollistaa myös kylien pitämisen asuttuna vakinaisen ja loma-asumisen myötä. Nousevan ympäristö- ja terveystietoisuuden myötä kevyen liikenteen väyläyhteydet korostuvat. Vieremällä pitää kehittää kevyen liikenteen mahdollisuuksia niin kunnan sisällä kuin lähialueellakin. Keskeinen väylähanke on Vieremän ja lisälmen välinen kevyen liikenteen yhteys, jossa on mahdollisuus edetä lyhyempien osuuksien toteuttamisen kautta.

Vahva teknologia- ja metalliteollisuus, nykyaikainen maatalous sekä työpaikkaomavaraisuus ovat Vieremän vahvuuksia. Luontoarvot ja elinkeinoelämän tavoitteet on kyettävä yhdistämään kestäväällä tavalla. Luonnon ja alkutuotannon voimavarojen hyödyntäminen ja sitä kautta syntyvä pk-yrittäjyys ovat tulevaisuuden mahdollisuuksia. Bioenergia on teollisuuden ja maatalouden yhdistävä menestysmahdollisuus.

Väestökehitys ja tähän liittyvä asunto- ja tonttitarjonta ovat selkeitä kehittämisalueita. Taajaman yleisilme ja harrastusmahdollisuudet on viime vuosina parantunut huomattavasti, mutta kehittämismahdollisuuksia on edelleen olemassa. Matkailun kasvaminen edellyttää pienyrittäjien, kunnan ja paikallisten asukkaiden laaja-alaista yhteistyötä.

Maatalous on tärkeä osa Vieremän elinkeinorakennetta ja identiteettiä. Kunnan on pystyttävä omin toimin vaikuttamaan siihen, että maatalouselinkeinon tunnettavuus kuntalaisten keskuudessa säilyy ja alan koulutusmahdollisuudet seutukunnalla pysyvät hyvinä. Maatalouden on säilyttävä monimuotoisena ja koostuttava erikokoisista tiloista, jotka sijoittuvat koko Vieremän kunnan alueelle. Maatalous- ja luontoarvot on nähtävä tasapainoisena kokonaisuutena, joka mahdollistaa maatalouselinkeinon harjoittamisen kestäväällä tavalla.

Vuoden 2023 alusta toimintansa aloittaneet hyvinvointialueet muuttivat kuntien organisaatio- ja vastuukenttää merkittävästi. Vastuu sosiaali- ja terveystalouksista siirtyi hyvinvointialueelle, mikä on lisännyt ennakoitavuutta kunnan talouteen ja mahdollistanut keskittymisen kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseen. Vieremän kunnalla on muutoksen jälkeenkin hyvät toimintaedellytykset itsenäisenä kuntana. Kunnan rooli perinteisenä yhteisönä, johon kuntalaiset ja yritykset voivat kokea sitoutuvansa, korostuu. Tämä edellyttää kunnan palveluiden ja identiteetin ylläpitoa ja kehittämistä.

Hyvinvointialueiden aloittamisen myötä kunnan tulopohja on puolittunut. Vieremän on tarkasteltava uusia toimintatapoja palveluiden tuottamiseen ja hallinnollisten tehtävien toteuttamiseen. On nähtävissä, että tulevaisuudessa pärjäävät kunnat, jotka tunnistavat tärkeimmät ydintoiminnot ja onnistuvat resursoimaan niiden ylläpidon ja kehittämisen. Hyvät palvelut ja yritysten toimintaedellytykset edellyttävät kunnalta älykästä verkostoitumista. Verkostot mahdollistavat monipuoliset palvelut kustannustehokkaasti. Sosiaali- ja terveystalouksien saatavuus voidaan varmistaa ainoastaan rakentavalla ja ennakoivalla yhteistyöllä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on vaikuttanut merkittävästi Vieremän kunnan toimintaympäristöön. Yritysten markkinatilanne on muuttunut, komponenttien saatavuudessa on ollut haasteita ja energian hintataso on ollut vaihteleva. Kunta on tarkastanut varautumissuunnitelmansa ja harjoitellut toimintaa poikkeusoloissa. Kuntalaisten ja yritysten henkiseen kriisinsietokykyyn on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota.

Kuntastrategian laatimisprosessi

Vieremän kunnanvaltuusto velvoitti kunnanjohtajaa kuntalain mukaisesti, että Vieremän kuntastrategia on laadittava toimintaympäristön analysointiin perustuen ja vahvaan kaiken ikäisten kuntalaisten, yritysten, päättäjien ja työntekijöiden osallistamiseen.

Kuntastrategian laatimiseksi on toteutettu seuraavat toimenpiteet:

- Kunnanvaltuusto keskusteli strategiatyöstä ja sen tavoitteista kesällä ja syksyllä 2025
- Kuntalaiset osallistuivat strategiatyöhön kunnan kehittämispöydässä kaksipäiväisen markkinatapahtuman yhteydessä.
- Kunnan työntekijät käsittelivät kuntastrategiaa toimialakohtaisissa palaverissaan.
- Strategian luonnos oli avoimesti kommentoitavana kunnan nettisivuilla ja Facebookissa.
- Strategian luonnos lähetettiin kommenttikierrokselle lautakuntiin, vaikuttamistoimielimiin ja keskeisille yhteistyötahoille.
- Kunnanhallitus ohjasi strategiaprosessia ja muotoili strategian luonnoksen saatuun tietoon ja palautteeseen pohjautuen.
- Kunnanhallitus perehtyi strategiaan kahdessa kokouksessaan.
- Kunnanvaltuusto käsitteli strategian kokouksessaan joulukuussa 2025.